

Jaargang 72 ♦ januari 2026

Paulus

Zendingsblad van de Gereformeerde Gemeenten

Nummer 400

Verwachting

Verwachting. Dit woord kwam in mijn gedachten onder het lezen van deze *Paulus*, dit bijzondere, 400^e nummer. Maar, doe ik dan tekort aan het redactiewerk voor elk nummer? Elk nummer is namelijk bijzonder. Waarom? Het gaat over bijzonder werk, werk in Gods Koninkrijk. Als dat tot je doordringt, word je klein. Wie zijn wij om over dit werk te schrijven, om als werker een schakel te zijn in dit werk?

Dit alles betekent dat er geen verwachting is, *dankzij* zendingswerkers – toch zijn zij nodig, zie Romeinen 10 vers 14. Ook niet *dankzij* het zendingsbureau – hoewel het onmisbaar is ter ondersteuning van het zendingswerk. Geen verwachting *dankzij* de vele vrijwilligers in het hele land – hoewel zij het vuur van zendingsliefde aanjagen.

Verwachting is er eerder *ondanks* de gebreken die aan al het zendingswerk kleven. En de strijd die er is. In dit nummer gaat het over de verleiding van het moderne heidendom. Wat is daartegen opgewassen? De overwinningskracht van Christus.

In deze *Paulus* kunt u en kun jij lezen over ‘zaadjes van verwachting’, als ik ze zo mag noemen. Zo’n zaadje is het lezen uit de Bijbel voor

kinderen in een dorpje in Guinee. Of een oriëntatiereis naar Senegal, waar deuren opengingen. Het gebed mogen we ook zo’n zaadje van verwachting noemen. Lees de meditatie maar.

*Het gebed
mogen we ook
zo’n Zaadje
van verwachting
noemen.*

Verwachting klinkt ook door tijdens een uitzenddienst, een belangrijk moment voor werkers. Daar gaat Gods Woord open, in de gemeente, op hoop van zegen. Die zegen wensen we, namens de redactie, voor het nieuwe jaar aan iedereen toe die zich verbonden weet met het zendingswerk. Dat is werk met verwachting.

Verwachting is gericht op de toekomst. In de honderdste *Paulus* stond de vraag: ‘Zullen we *Paulus* no. 200 nog halen?’ Inmiddels zeggen we: ja, zelfs nummer 400, want nog is Christus niet wedergekomen. Hoe staat het met die verwachting? ♦

Kinderkrant

Precies in het midden van deze *Paulus*.

Op de voorpagina een speciaal ontwerp ter gelegenheid van het 400e nummer van zendingsblad *Paulus*.

04	IN ZICHT Volgen	24	VAN DE ZUSTERKERKEN Heidendom in vele vormen
06	ACTUEEL Nieuws van ZGG	26	SERIE UITZENDDIENST (3) Veilig in Gods handen
08	VAN HET THUISFRONT Postfris, per kilo of ingeplakt	28	INTERVIEW Zendingswerk heeft haast
10	400 NUMMERS ZENDINGSBLAD PAULUS ‘Een middel voor een sollicitant’	31	FINANCIEEL Brood dat niet zinkt
16	VAN HET ZENDINGSVELD Bijbelverhalen onder een boom	32	ONDERWIJSONDERSTEUNING IN GUINEE Heel veel geluksmomentjes op een dag
17	MEDITATIE Strijd in het gebed	35	ORIËNTATIEBEZOEK AAN SENEGAL Een geopende deur
18	CULTUUR IN SENEGAL Teranga, een levenshouding	36	PIONIERSZENDING (4) Strijdende machten
19	KINDERKRANT Guinee	38	PUNTIG Een grote familie
23	BERICHT UIT PAPOEA Kerk in de bergen		

OOST-AZIË

Volgen

Ik neem u en jou graag mee op reis naar een hoogvlakte in Oost-Azië. We gaan op bezoek bij een jonge moeder die behoort tot een vrijwel onbereikte minderheidsgroep. Ze heeft een aantal jaar geleden aangegeven God te willen volgen en we gaan langs om haar te ontmoeten in haar thuisomgeving. Een omgeving vol van tempels en monniken. 'Hoe is het nu met je leven met de Heere?' vraag ik haar rechtstreeks. Ze zegt dat het moeilijk is dat haar familie haar niet steunt. Toch wil ze niet toegeven aan de druk die zij haar opleggen: ze wil Christus blijven volgen. Ze vertelt dat ze bidt, maar dat het moeilijk is dat ze op dit moment geen Bijbel heeft. Wanneer ik vertel dat ik er verschillende heb meegenomen, lichten haar ogen op. We ontbijten samen in het huis waar mijn vriendin met haar familie woont. Het bestaat uit twee kamers van elk zo'n zes vierkante meter. Wc of douche zijn er niet, het eten koken ze op de kachel. Ik spreek met mijn vriendin over haar zoontje, dat vijf jaar geleden is overleden: 'Ik mis hem nog steeds heel erg, maar ik ben zo dankbaar dat ik door zijn ziekte en overlijden jullie, en uiteindelijk Jezus, heb leren kennen.' De Heere weet wat Hij doet. Hij kan uit de meest moeilijke dingen iets goeds laten voortkomen, ook bij Zijn volgelingen. ♦

Nieuws van ZGG

januari 2026

Komen en gaan op de administratie

Op de administratie van het zendingsbureau hebben wat veranderingen plaatsgevonden. Nelleke van Rumpt heeft afscheid genomen van het team. Zes jaar lang was zij met veel vreugde werkzaam voor de loonadministratie. De taak van Nelleke wordt overgenomen door Trudie van der Waal, die sinds 2018 administratief medewerker is. Voor de verwerking van facturen en inkomsten is Rianne van Garderen uit Zeist benoemd, die in december haar taak is gestart. Rianne is geen onbekende in het kantoor in Woerden: eerder heeft ze gewerkt op de administratie van de Jeugdbond. We hopen dat ze een goede tijd bij ZGG zal hebben.

Mariska Kaan
aangekomen in Albanië

Op 1 oktober is Mariska Kaan uitgezonden naar Albanië vanuit haar thuisgemeente in Krabbendijke. De dienst werd geleid door ds. P.C. Vlot, predikant van de gemeente. Ds. S. Maljaars verrichtte namens het deputaatschap de uitzending. Een paar dagen later vertrok Mariska naar Albanië, waar ze werd opgevangen door haar teamleden in de plaats Durrës. Inmiddels is ze volop bezig met de taalstudie, ontdekt steeds meer over de Albanese cultuur en leert de leden van de zendingsgemeenten kennen. Na afronding van de taal- en cultuurstudie hoopt Mariska het team in het zuiden van Albanië te versterken in het werk met vrouwen en kinderen.

Postzegels
ontvangen uit:

Aalburg, Borssele, Capelle a/d IJssel, Dirksland, Dordrecht, Genemuiden, Goes, Goudswaard, Hendrik-Ido-Ambacht, Hilversum, Leerdam, Leiderdorp, Lisse, Middelharnis, Moerkapelle, Nieuw-Beijerland, Nunspeet, Uddel, Rotterdam-IJsselmonde, Vlissingen, Wageningen, Zwijndrecht

Frituurvet

september-oktober 2025
6654 kg, € 3.906,-

Nieuwe samenstelling
deputaatschap

Na de vergaderingen van de Generale Synode in september 2025 heeft het deputaatschap afscheid genomen van ds. G.W.S. Mulder, ds. W. Harinck en ouderling A.J. Stufken. De nieuwe deputaten ds. H. Brons, ds. J.M. Evers en ouderling W.J.N. Moens hebben hun plaatsen inmiddels ingenomen. Ook zijn de functies in het deputaatschap opnieuw verdeeld. Ook zijn de functies in het deputaatschap opnieuw verdeeld. Ds. P.D. den Haan is gekozen tot nieuwe voorzitter. Daarmee viel de functie van secretaris open, waarvoor ds. M. Blok is gekozen. We wensen alle deputaten Gods zegen toe bij hun werk voor de zending.

Veranderingen in de redactie van Paulus

In dit bijzondere nummer van *Paulus* kunnen we ook wijzigingen vermelden in de redactie van ons zendingsblad. In de afgelopen tijd hebben Jacoline van den Dool en Marwim Schultz de commissie verlaten. De lege plekken zijn weer opgevuld door Arjan IJsselstein uit de gemeente van Apeldoorn en Joëlle van Garderen uit de gemeente van Zeist. Arjan heeft inmiddels zijn eerste tekst voor *Paulus* geleverd, die van Joëlle volgt later dit jaar. Er gaan immers enkele maanden van voorbereiding aan de verschijning van *Paulus* vooraf (zie pagina 15). We zijn blij met de vervulling van de vacatures en hopen dat de nieuwe leden veel waardevolle artikelen zullen verzorgen.

Alise de Jonge naar Guinee

Kortgeleden is Alise de Jonge vertrokken naar Coliah in Guinee om daar het onderwijs aan zendingskinderen te geven. Ze neemt het stokje over van Rosanne Huizer, die dit werk sinds begin 2025 heeft gedaan (zie pagina 32-34). Alise is 18 jaar oud, komt uit Capelle a/d IJssel en is daar dooplid van de gemeente Middelwatering. We danken Rosanne voor haar inzet en wensen Alise een goede periode toe.

Verlof

CAMBODJA april-juni Wyneke van Horssen	ALBANIË mei-juli Carolien Geluk
GUINEE mei-juni Annemieke Vader	mei-augustus Familie Pieter van Ojen

Agenda

17 januari

Psalmzangavond in Middelburg
Pieter Heykoop bespeelt het orgel,
ds. C.J. Meeuse houdt een meditatie

17 januari

Psalmzangavond Mijdrecht
Psalmzangavond met bovenstem door bovenstemgroep Kockengen, orgel: Ad van Dam,
leiding: Robbert Boot

Zendingsdiensten

3 februari 19.30 uur Ede Ds. J.B. Zippro	25 februari 19.30 uur Gorinchem Ds. S. Maljaars
--	---

Uitzenddiensten

30 maart 19.30 uur Ede Adjan en Nicolien Boogaard (Albanië)	20 april 19.30 uur Hilversum Gregory en Jacobine van den Top (Ecuador)
--	--

Kijk voor actuele informatie over bovenstaande en andere activiteiten en bijeenkomsten op zgg.nl/activiteiten.

Postfris, per kilo of ingeplakt

Postzegelverkoop levert nog steeds
geld op voor ZGG

Postfris, per kilowaar of ingeplakt, Kees Corbijn weet overal raad mee. Bij binnenkomst in zijn woonkamer in Dordrecht valt gelijk een doos met postzegelalbums op. Daar bovenop ligt een grote zak met ongesorteerde, niet afgeweekte zegels. Dat laatste is 'kilowaar' zo zal ik later op de avond leren.

Vrijwilligerswerk

Kees doet dit werk als vrijwilliger, maar dat is niet altijd zo geweest. Kees: 'Ik heb 17 jaar bij ZGG gewerkt als administrateur. Ingezamelde postzegels verkopen was een wat bijzonder onderdeel van mijn taak. Op een gegeven moment kreeg ik een nieuwe baan bij een andere werkgever. Geen van de collega's bij ZGG vond zich geschikt om dit deel van mijn takenpakket over te nemen. Het vraagt behoorlijk wat kennis. Toen heb ik aangeboden om het als vrijwilliger te blijven doen.' Zelf verzamelt Kees al sinds zijn kindjaren postzegels. Hij weet er veel van. Belgische zegels en postzegels met afbeeldingen van vogels hebben zijn speciale belangstelling. Om postzegels om te zetten in euro's voor ZGG

Postzegels verzamelen terwijl in deze digitale tijd steeds minder postzegels worden geplakt en het aantal verzamelaars afneemt? Heeft dat nog wel zin en levert dat nog iets op voor ZGG? We vragen het aan Kees Corbijn, al jaren de man die de ingezamelde zegels voor ZGG verkoopt.

maakt Kees onderscheid in kilowaar en verzamelingen.

Kilowaar

'Veel particulieren sparen postzegels voor de zending', legt Kees uit. 'Ze scheuren ze af van kaarten en enveloppen, en geven ze via plaatselijke en regionale zendingscommissies aan ZGG. Deze zegels verkoop ik aan enkele verzamelaars voor een vast bedrag per kilo. Voor hen zijn met name de niet gestempelde zegels interessant, en de nieuwste zegels. De meeste mensen denken dat de oude zegels het belangrijkste zijn. Maar die heeft zo'n verzamelaar vaak al. Juist nieuwere zegels zijn dus interessant. Verzamelaars vinden het leuk om zo'n baal met enkele kilo's postzegels uit te zoeken. Ze genieten ook van het verrassingselement; je weet nooit wat erin zit. Niet gestempelde postzegels kunnen opnieuw worden gebruikt en zijn nu dus zo'n € 1,30 waard. In Engeland is het overigens verboden om een postzegel opnieuw te gebruiken, maar in Nederland is het een wat grijs gebied.' Veel mensen weten niet hoeveel verschillende postzegels worden uitgegeven.

Kroonkraanvogels

Kees Corbijn is een bekende verschijning op de zendingsmarkt in Gouda. Hij staat er bijna ieder jaar met een kraam met postzegelalbums. De eerste keer is op de billboards in de stad vermeld dat er postzegels te koop zouden zijn. Dat trok publiek dat normaal niet zo snel naar een zendingsmarkt zou gaan. Een enkele keer moet hij zijn klanten teleurstellen; dan heeft hij weinig of geen verzamelingen ontvangen en slaat hij de markt over. De albums die Kees in Gouda verkoopt, hebben meestal een waarde van enkele tientjes. Verzamelaars komen regelmatig met een lijstje zegels die ze nog missen in een serie. Of ze verzamelen op thema. Zo kwam er eens een man die postzegels spaarde met een afbeelding van kroonkraanvogels. Hij had er nog één gevonden ook.

Bij een plaatselijk verkooppunt zijn de standaard zegels met een afbeelding van de koning te koop. Maar er zijn ook series die alleen via grote postkantoren te koop zijn. Die zijn dus zeldzamer. Kees: 'Sommige verzamelaars hebben een abonnement op nieuw uitgegeven postzegels. Dan krijg je ze zogenaamd 'postfris' op een velletje van PostNL. Maar de meeste verzamelaars willen gestempelde zegels hebben voor hun verzameling.'

Verzamelingen

De postzegelverzamelingen die ZGG regelmatig krijgt aangeboden weet Kees ook te verkopen. 'Oudere mensen die kleiner gaan wonen doen hun verzameling vaak van de hand. Soms erven kinderen een verzameling. Als ze er niets mee doen, kunnen ze overwegen deze aan ZGG te schenken. Ik verkoop ze meestal op de zendingsmarkt in Gouda.' De waarde van een verzameling kan sterk variëren. Zijn de albums compleet of ontbreken zegels? Welke landen betreft het? Zijn het zeldzame series, of zegels die heel veel verzamelaars hebben verzameld in de loop van de tijd? Beschadigde zegels zijn

meestal niets waard, terwijl misdrukken wel interessant zijn. Kees: 'Mensen benaderen me weleens met de vraag wat de waarde van een verzameling is. Maar dat is niet op basis van enkele zegels of een bladzijde van een album te zeggen.' Hij toont twee dikke boeken, catalogussen waarin alle uitgebrachte zegels van Nederland en de voormalige koloniën zijn opgenomen sinds de eerste zegels op 27 december 1851 zijn uitgebracht. Prijzen variëren van 30 of 40 cent per zegel tot enkele duizenden euro's.

Speciale aanpak

Een enkele keer ontvangt Kees een verzameling die een andere aanpak verdient vanwege de verwachte hoge waarde. In zo'n geval vraagt hij advies van iemand

met kennis van zaken. 'Die albums of zegels bied ik dan aan bij een bedrijf dat twee keer per jaar een postzegelverveiling organiseert in IJsselstein. Mensen kunnen daar ter plekke maar ook via internet bieden. De opbrengst blijft een kwestie van vraag en aanbod. Het mooie van die veiling is dat ze voor goede doelenorganisaties geen commissie (een vergoeding voor de veiling) voor de verkoper rekenen.' Mensen versturen veel minder brieven en kaarten dan vroeger. Bedrijven gebruiken ook nauwelijks meer postzegels, en doen alles via 'port betaald'. Toch benadrukt Kees dat zowel kilowaar als verzamelingen nog steeds geld opleveren. Hij roept de lezers van *Paulus* dan ook graag op om postzegels te blijven inleveren voor ZGG. ♦

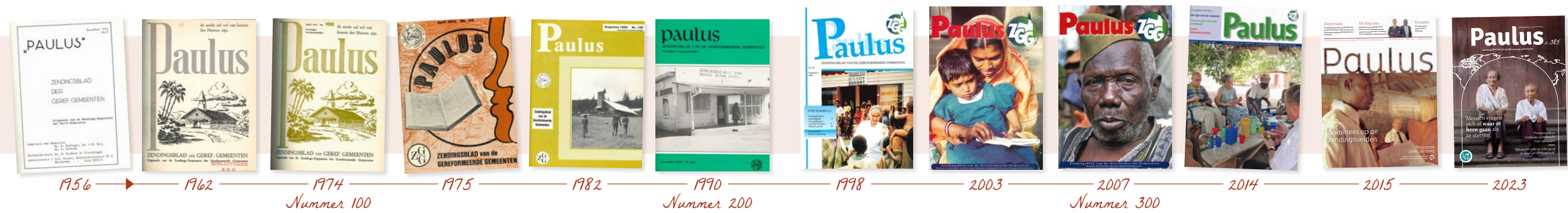
‘Een middel voor een sollicitant’

Zendingsblad *Paulus* legt al 400 nummers lang het zendingsbevel bij gemeenteleden neer

Vierhonderd keer *Paulus*, ruim zeventig jaar lang. Wat een informatie van het zendingsfront! Vele betrokken mensen schreven het zendingsblad vol. Nog veel meer betrokken gemeenteleden lezen het. Hoe? *Paulus* lees je nooit vrijblijvend, zegt de redactie.

Redactiecommissie *Paulus* in september 2025

V.l.n.r.: Elbert Lindhout, Marieta Plattèl, Eric van Eck, Leanda van Dam, Arjan IJsselstein, Dorenda de Raaf, Robbert Boot, ds. J.M.D. de Heer, Hanneke van Ekeveld, Evelien Smit

Ds. J.M.D. de Heer is zendings-deputaat en hoofdredacteur van zendingsblad Paulus

Robbert Boot is voorlichter bij ZGG en eindredacteur van zendingsblad Paulus

Hanneke van Eckeveld is communicatie-adviseur bij ZGG en redactiesecretaris van zendingsblad Paulus

September 1954. Het eerste nummer van zendingsblad *Paulus* verschijnt in een oplage van 400 stuks. De *Paulus* die u nu leest, is nummer 400. Dat is een goede reden om stil te staan bij de waarde, het doel en de ontwikkeling van ons zendingsblad. We doen dat met de hoofdredacteur, eindredacteur en redactiesecretaris: ds. J.M.D. de Heer, Robbert Boot en Hanneke van Eckeveld.

Wat zien we, als de Paulus voor ons ligt?

Ds. De Heer: ‘Ik zie zending!’
Robbert: ‘Gelukkig wel...’
Ds. De Heer: ‘Al bekijk je alleen de voorkant of de achterkant, of sla je het zendingsblad zomaar ergens open, het moet over zending gaan. We zien in *Paulus* de uitvoering van zendingswerk. Maar ik zie ook Mattheüs 28 vers 19, de opdracht tot zending. Iemand die *Paulus* pakt, kan niet even plaatjes kijken en het blad vrijblijvend wegleggen. Want het zendingsbevel doet een beroep op iedereen: het is de opdracht voor alle gemeenteleden, niet alleen voor zendingswerkers.’
Robbert: ‘Zonder het thuisfront kan niemand uitgaan.’
Hanneke: ‘Maak het eens concreet, die zendingsopdracht in *Paulus*?’
Ds. De Heer pakt het nummer van september 2025 erbij. ‘Kijk, op de voorkant lezen we al: zendingswerker ziet uit naar versterking. Dit is eigenlijk een

advertentie. Tijdens sollicitatiegesprekken gebeurt het regelmatig dat ook een artikel in *Paulus* een middel voor een sollicitant was om zijn of haar brief te sturen.’

Is de doelstelling van Paulus hetzelfde gebleven 400 nummers lang?

Hanneke: ‘Dhr. Polder, die in 1954 in feite het zendingsbureau was, schrijft in het eerste nummer: ‘Wij hopen, dat deze uitgave zal mogen bijdragen tot meerdere liefde voor de Zending, en dat dit aan de ontvangen giften zal gezien worden.’ De eerste zeven nummers staan op naam van een aantal zendingscommissies. Vanaf nummer acht wordt het een uitgave van de ‘Zendings-Deputaten der Gereformeerde Gemeenten’. Nu werken we al lange tijd met een redactiecommissie en een redactiestatuut.’
Robbert zoekt het statuut er meteen bij. ‘Ja, hier, het doel van *Paulus*: *Het bevorderen van de betrokkenheid van (doop)leden van de Gereformeerde Gemeenten bij het zendingswerk dat namens hen door ZGG wordt verricht*. En dat wordt dan verder uitgewerkt in de verschillende soorten artikelen die we plaatsen. Even kijken... meditaties, verdiepende en informerende artikelen, artikelen over het werk op het thuisfront voor de zending, beleidsartikelen, iets voor kinderen, de financiële verantwoording...’
Ds. De Heer: ‘Die meditatie hebben we

tot nu toe nog niet genoemd, hè? Terwijl hij toch de belangrijkste plaats krijgt in het statuut.’
Robbert: ‘Je ziet in de beginjaren dat in *Paulus* hele bijbelgedeeltes worden behandeld. Dat was nog voor ds. Kuijt werd uitgezonden. Hoe spreekt de Bijbel over zending? Heel mooi om te lezen. Intussen is er veel meer beleid opgesteld, hoewel de bijbelse bezinning blijft doorgaan. De meditatie is korter dan voorheen, maar ik geef altijd aan bij de predikanten dat er een duidelijke spits naar zendingswerk in moet zitten. Dát geeft de meditatie in *Paulus* waarde.’

‘Het informeren van onze lezers is natuurlijk heel belangrijk in Paulus, vanaf het moment dat de eerste zendingswerkers uitgingen.’

Hanneke: ‘En de bezinning op zending komt terug in andere artikelen. We schrijven veel over de uitvoering van het zendingswerk, maar ook in die artikelen krijgt het bijbelse fundament onder zending een plaats.’
Ds. De Heer: ‘Het informeren van onze lezers is natuurlijk heel belangrijk in *Paulus*, vanaf het moment dat de eerste

zendingswerkers uitgingen. Als je dat op een eerlijke manier doet, klinkt er zegen in door, ook zorg, geestelijke nood, het werk van de Heere... Als je goed leest, zitten alle ingrediënten erin.’
Is het belang van Paulus veranderd nu digitale media erbij zijn gekomen?
Ds. De Heer: ‘Wel Robbert, jij gaat als voorlichter vaak het land in, wat hoor jij daarover?’
Robbert: ‘Ik krijg de indruk dat *Paulus* goed gelezen wordt. Het blad wordt echt gewaardeerd op het thuisfront. Mensen vinden het inhoudsvol en ervaren het als

een professioneel blad. De verhalen lopen goed en de vormgeving is aantrekkelijk.’
Hanneke: ‘Ik denk dat *Paulus* door de digitale media ernaast meer gericht is op diepgang en minder op zo actueel mogelijk zijn. Dat is toch al moeilijk, omdat aan elke *Paulus* een maandenlang proces voorafgaat.’
Ds. De Heer: ‘Mensen krijgen op allerlei

manieren informatie over zending naar zich toe: nieuwsbrieven, een gemeentevond, een artikel in het RD of de *Saambinder*, via sociale media... *Paulus* is als het cement tussen al die uitingen. Het blad laat zien hoe al die dingen zich tot elkaar verhouden in een doorgaande lijn. Daar zit denk ik de kracht van *Paulus*. En dat blijkt ook, want hij blijft maar verschijnen!’
Hanneke: ‘Dus iemand die *Paulus* goed leest, kan de losse brokken informatie die hij elders opdoet, beter bij elkaar brengen. En als je die losse informatie met aandacht volgt, vallen artikelen in *Paulus* ook beter op hun plek.’
Ds. De Heer: ‘Zeker ja, dat is een mooie tweeslag.’

Welke ontwikkelingen maakte het zendingsblad door?

Robbert: ‘Je ziet dat die vroege nummers informeler waren, nu is het veel professioneler.’
Ds. De Heer: ‘Dat moet te maken hebben gehad met het pionierswerk in de beginfase, ook op het thuisfront. Maar, al is het blad geprofessionaliseerd, *Paulus* blijft ‘menselijk’. Ook als je nooit op een zendingsveld bent geweest, moet je als lezer op het thuisfront ééntjes in Guinee kunnen kijken, ééntjes in Albanië kunnen kijken.’
Hanneke: ‘U bent hoofdredacteur vanaf 2011, dominee. Is het zo dat er meer en

meer een streep onder de kerkelijke aard van ons zendingswerk is gezet in die periode?’

Ds. De Heer: ‘Ik denk het wel. Het is zo bijbels, kerkelijk zendingswerk. *Paulus* is daarom niet alleen een blad over onze zendingswerkers, maar ook een blad

van onze gemeenteleden. Kerkelijk zendingswerk, maar ook de geestelijke nood onder de volken op deze wereld, komen steeds terug. Ik merk bij onze redactieleden dat dit besef nadrukkelijk aanwezig is.’

Robbert: ‘Lange tijd hebben dhr. Polder

en zendingsdeputaten veel in het blad geschreven, hè?’

Hanneke: ‘Ja, maar van begin af aan staan er ook bijdragen in van gemeenteleden uit het land, in de vorm van een gedicht, een verhaal en bijvoorbeeld een serie over de zendingsgeschiedenis.’

Ds. De Heer: ‘En nu werken we al lange tijd met een groep betrokken redactieleden die zich het jaar door inspannen om waardevolle artikelen te verzorgen. Ze staan niet graag op de voorgrond, maar ze doen belangrijk werk.’

Zal *Paulus* nummer 500 nog verschijnen?

Robbert: ‘Zo’n vraag is eerder gesteld. In nummer 100 is een extra katern van zestien pagina’s toegevoegd waarin wordt teruggekeken op de tijd daarvoor. Ik heb het even opgezocht. Daar staat: ‘Zullen we *Paulus* no. 200 nog halen? We weten het niet en hoeven het niet te weten.’

‘Zendingswerk heeft altijd een lijn naar de toekomst.’

Velen zullen misschien nog gaan naar de zendingsvelden, anderen zullen terugkeren. Gods werk zal doorgaan tot de laatste dag.’ Ze hadden misschien nooit kunnen denken dat wij nu over nummer 400 praten.’

Ds. De Heer: ‘Ik vind het een ontdekkende vraag. Zendingswerk heeft altijd een lijn naar de toekomst. Klinkt dat voldoende door in onze *Paulus*? Of blijven we te veel in het heden hangen, en vergeten we het bijbelse element ‘totdat Hij komt?’

Vormgever Anne Engberts aan het woord

Sinds 2015 verzorgen wij als BladenMakers de vormgeving van *Paulus*. Wat het blad extra bijzonder maakt, is dat dit ons allereerste magazine was dat we als bureau mochten maken. We begonnen destijds bij nummer 345. Dat was het begin van een langdurige samenwerking.

BLADEN
MAKERS

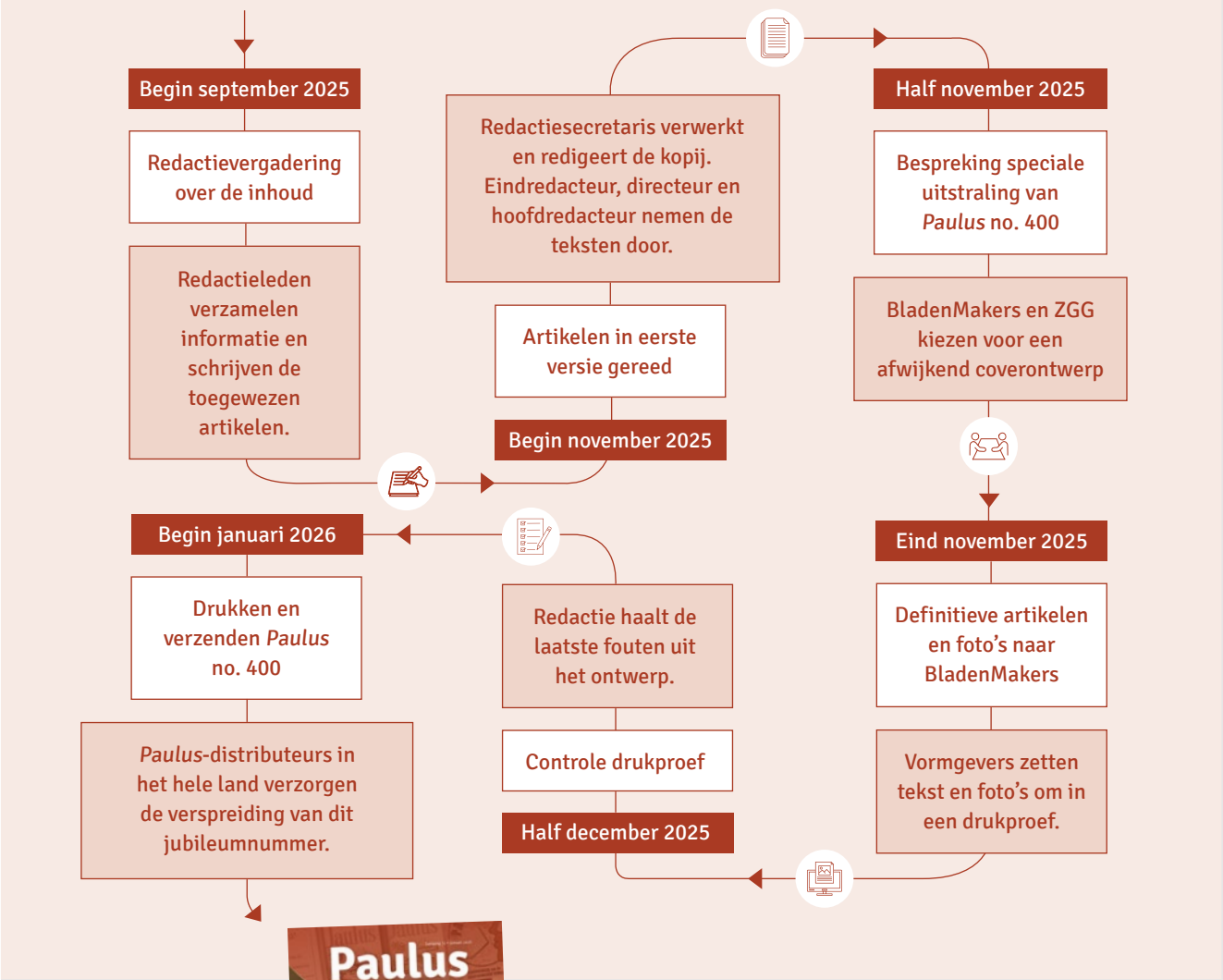

Toen ik in 2016 bij BladenMakers startte, had *Paulus* nog de oude vormgeving. Ik heb toen een heel aantal nummers in die stijl opgemaakt. Zo leerde ik het blad van binnenuit kennen: de sfeer, de verhalen, de mensen erachter. Een paar jaar later, in 2022, ontstond de wens om *Paulus* een nieuwe uitstraling te geven. We bespraken met ZGG wat er beter kon, wat behouden moest blijven en waar wij als ontwerpers soms tegenaan liepen. Vanuit al die gesprekken ben ik gaan schetsen en experimenteren tot er een nieuw ontwerp ontstond.

In dat ontwerp kreeg de poort een centrale plek. Je ziet ‘m onder andere op de cover. De poort symboliseert een doorkijk naar de niet-westerse wereld – precies waar *Paulus* over schrijft en waar het werk van ZGG gebeurt. Ook bij het kiezen van de lettertypes hield ik dat in mijn achterhoofd. Ik koos voor een handgeschreven lettertype dat zomaar uit de brieven van *Paulus* zelf had kunnen komen (nou ja, bijna dan), gecombineerd met een goed leesbaar lettertype voor de rest van de tekst. Zo kreeg *Paulus* een nieuw gezicht dat past bij de inhoud én eigentijds is. Het is een blad waarmee ik me verbonden voel en wat ik graag maak.

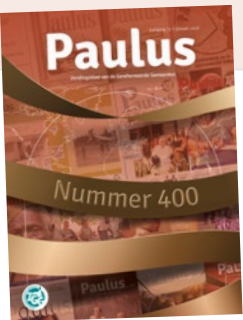
We waarderen de prettige samenwerking met Hanneke van Ekeveld bij ZGG. Gekenmerkt door korte lijntjes, heldere communicatie en ontspannen contact. We zijn dankbaar dat we zo een steentje mogen bijdragen aan het mooie werk van ZGG.

Zo kwam *Paulus* no. 400 tot stand

Robbert: ‘Welke uitspraak zou u doen, dominee, bij nummer 400?’

Ds. De Heer: ‘We zien de tekenen van de tijden, de voortgang van het zendingswerk wereldwijd, de witte vlekken die steeds minder in aantal worden. Maar er zijn toch ook nog heel wat volken die bereikt moeten worden. Het is bijna

Christus weet wanneer alle volken zijn bereikt, zo leert ons Mattheüs 24 vers 14. Wij moeten zo lang als de wereld bestaat doorgaan.’

verwarrend, al die signalen. Daarom moeten we niet vertragen vanuit de gedachte ‘het werk is bijna klaar’, maar ook niet met het idee ‘het werk komt nooit klaar’.

Hanneke: ‘Misschien wordt het zendingswerk gedetailleerder naarmate het einde nadert. De grote volken zijn allemaal bereikt, nu is het nog zoeken naar de kleine.’

Ds. De Heer: ‘En misschien dat de wederkomst bij de mensen op de zendingsvelden wel veel meer leeft dan bij ons. Dat zou een mooi thema zijn om nog eens over te schrijven in *Paulus*.’ ✦

GUINEE

Bijbelverhalen onder een boom

Een Guineese imam gaf toestemming voor het vertellen van bijbelverhalen. Volwassen mannen stimuleren de dorpskinderen om goed te luisteren. In twee verschillende dorpjes in Guinee zijn Jos en Jannemieke Kardol begonnen met kinderwerk. Op deze manier delen ze het Evangelie én zetten ze een volgende stap in hun taalstudie.

Toestemming

Tijdens zijn fietstochten door de dorpjes in de buurt van zijn woonplaats Garama legde Jos verschillende contacten. Ondertussen was hij biddend op zoek naar mogelijkheden om het Evangelie te kunnen delen. De taalleraar van Jos is imam in een van de dorpjes. Aan hem vroeg Jos toestemming om een kindermoment te organiseren. Het taalniveau van de kinderen sluit goed aan bij het niveau dat Jos inmiddels zelf

beheerst. Na overleg met de andere imam van het dorp kreeg Jos toestemming.

Bijbelverhaal

Wekelijks houden Jos en Jannemieke een kindermoment. Eerst doen ze spelletjes met de kinderen. Daarna gaan ze bij een boom zitten en lezen ze een stukje uit de Bijbel. Ze gebruiken hiervoor de kinderbijbel die Jos geschreven heeft voor het evangelisatiewerk in Nederland. De eerste deeltjes zijn in het Mogofin vertaald, de taal die in de omgeving van Garama gesproken wordt. Guinese kinderen zijn gewend om teksten van hun koranleeraar letterlijk na te zeggen. Als Jos of Jannemieke uit de Bijbel voorleest, herhalen ze automatisch elke zin. Zo onthouden ze het Bijbelverhaal goed. De teksten uit de Koran zijn in het Arabisch, veelal begrijpen ze daar niets van. Maar nu horen ze verhalen over God in hun eigen taal.

Gebod

Bij het kindermoment zijn ook de twee dochters van Jos en Jannemieke betrokken. Van tevoren bidt het gezin voor het moment dat komt; achteraf sluiten ze af met een gebed voor de kinderen die ze die dag ontmoet hebben. Dagelijks zien Jos en Jannemieke de duistere macht van de islam. Het geeft hun vreugde om dit kinderwerk te doen. Gods Woord heeft kracht in zichzelf. Daarom is er verwachting, ook voor deze kinderen in Guinee! +

Jos en Jannemieke Kardol zijn gestart met kinderwerk in Guinee.

Strijd in het gebed

- In 2026 staan we in de meditatie stil bij het thema ‘Strijd’:
- + in het gebed
 - + vanbuiten en vanbinnen
 - + tegen boze machten
 - + voor de gemeente
 - + tot heerlijkheid

De apostel Paulus roept de gemeente te Rome op om mee te strijden in het gebed. De apostel der heidenen ervoer zijn opdracht niet als een rustig werk, maar als een geestelijke strijd. Hij wist zich geroepen om het Evangelie tot aan de einden der aarde te brengen, maar hij gevoelde ook de noodzaak van het meestrijden in de gebeden door zijn broeders in Christus. Paulus gebruikt een beladen woord: ‘strijden’. Bidden is voor Paulus blijkbaar geen vrome bijkomstigheid, maar een worsteling. In de verborgen omgang met God worden krachten gebonden en deuren geopend die voor het blote oog gesloten blijven. Zendingswerkers staan in de frontlinie waar weerstand en moeiten zich opstapelen. Zij ervaren de druk van cultuurverschillen, de geestelijke weerstand van de vorst der duisternis en hebben te kampen met persoonlijke zwakheid. Zie hier de redenen waarom Paulus de gemeente niet vraagt om medelijden, maar om mee te strijden. Deze oproep heeft ook vandaag niet aan kracht ingeboet. Zendingswerk is niet slechts het werk van hen die uitgezonden worden, maar van ons allen. Deelt u in de strijd aan het front door te bidden voor onze werkers? Wat is het toch nodig dat de Heere ‘door de liefde Zijns Geestes’ dat ware strijden in de binnenkamer

*Ik bid u, broeders,
door onzen Heere Jezus
Christus en door de liefde
des Geestes, dat gij met
mij strijdt in de gebeden
tot God voor mij.*

Romeinen 15:30

leert. Dan alleen is ons gebed een pijl die de hemel raakt en een schild dat de werkers omgeeft. Paulus weet ook: dit kan nooit zonder ‘onzen Heere Jezus Christus’. In Gethsémané heeft Hij Zelf de diepste strijd in het gebed gestreden. Zijn zweet werd als grote druppels bloed. Daar heeft Hij de beker van het oordeel aanvaard, opdat de Zijnen het recht zouden ontvangen op een vrije toegang tot het hemelhof in hun gebeden. De Heere schenke veel van zulke bidders onder ons. Zendingswerk vraagt inzet, middelen, mensen – maar bovenal ware bidders die volharden in de strijd. +

SENEGAL

Teranga, een levenshouding

In Senegal voel je de warmte van de gemeenschap zodra je een dorp binnentapt. Kinderen spelen samen op stoffige pleintjes, terwijl ouderen onder de baobabboom verhalen vertellen die generaties overspannen.

Feest en rouw

Teranga, de Senegalese gastvrijheid, is geen beleefdheidsvorm, maar een levenshouding. Je wordt verwelkomd met open armen, een gedeelde maaltijd en een glimlach die zegt: jij hoort erbij. Tradities zijn het kloppend hart van het sociale leven. Een huwelijk is geen privé-aangelegenheid, maar een feest voor het hele dorp, met dagenlange muziek, dans en kleurrijke kleding. Een begrafenis is intens en geeft de gemeenschap veel verdriet. Vergezeld met rituelen vindt deze vaak plaats binnen één dag na het overlijden.

Tradities

De overgang van de kindertijd naar de volwassenheid gaat soms gepaard met bijzondere rituelen en ceremonies. Veel jongens ondergaan een besnijdenis. De besnijdenis van meisjes is sinds 1999 verboden, maar komt nog wel voor. Bij sommige stammen in Senegal worden de jongens en meisjes tijdelijk uit het dorp gehaald. Op een afgelegen plek leren ze over tradities, respect, familie en het leven. Als ze terugkeren, worden ze

Tijdens de maaltijd is te merken hoe **gastvrij** mensen in Senegal zijn.

feestelijk ontvangen en maken ze als volwassenen deel uit van de gemeenschap. Religieuze feesten brengen mensen samen in gebed en vrolijkheid. Tijdens het islamitisch offerfeest ruikt het naar geroosterd vlees, klinkt gelach en worden verhalen verteld bij het eten. De Magal van Touba is een pelgrimstocht vol toewijding en verering, maar ook een viering van verbondenheid. In Senegal leeft traditie niet in boeken, maar in de harten van mensen, in hun rituelen, hun woorden, hun manier van samen zijn.

Cultuurstudie

In dit land, onder deze mensen, in deze andere cultuur zullen werkers van ZGG hun weg gaan zoeken. Naast taalstudie is het onderzoek naar de cultuur even zo belangrijk. Zendingswerkers willen waar mogelijk goed aansluiten bij de belevingswereld van de Senegalezen. Daar zullen ze kansen zien en benutten om Gods Woord te delen en voor te leven. ♦

De Kinderkrant over:

Guinee

Deze Kinderkrant gaat over Guinee. In 2026 gaan we elke Kinderkrant iets leren over een zendingsland. In Guinee zijn veel dingen anders dan jij gewend bent. De mensen eten bijvoorbeeld rijst met hun handen. Hoe zou jij dat vinden?

Wat weet je allemaal over Guinee? Probeer eens drie dingen op te noemen

GUINEE

Post van Rhodé

Geschreven door familie Baan

Ha allemaal,

Het is bijna half 9, ik loop snel naar school. Die staat naast ons huis, handig hè? Nadat ik de juf een hand gegeven heb, bekijk ik de planning. Best een normale schooldag. We vertellen raadsels en kletsen wat, de juf vertelt een bijbelverhaal en we zingen met de gitaar. En dan: aan de slag! Rekenen, taal, spelling, schrijven, soms is het hard werken, hoor. Weet je wat leuk is? In de pauze speelt de juf met mij mee. We gaan ringgooien, of we spelen dat de hangmat een schip is. Met stillezen gaan we op een grappige plek zitten. We oefenen sprongen op de getallenlijn door van hoepel naar hoepel te springen. Aan het einde van de schoolmorgen is er tijd voor iets leuks. Mmm Als ik uit school kom, ruik ik de rijst met saus

al die de buurvrouw heeft gemaakt. Het liefst eet ik dat met mijn handen, want dat doen Guineese kinderen ook. Na het eten is het siësta-tijd, om even uit te rusten, en daarna ga ik lekker buiten spelen. We bouwen hutten, verkopen kauwgomballen, pompen water en ondertussen leer ik de Susu-taal. Je leest het al, het leven in Guinee is heel leuk. Soms is het ook moeilijk. Bijvoorbeeld als het onweert, dat gaat echt heel hard. Of als mijn vrienden geslagen worden. Oh, ik moet stoppen. Mijn vriendin Umu roept of ik meega naar de rivier, kleren wassen. We hebben geluk: we mogen achterop de motor bij de buurjongen!

Doei, groetjes uit Guinee!
Rhodé Baan

GUINEE

Een fijne clubmiddag

Geschreven door familie Kardol

Het is vrijdagmiddag. Gaan jullie mee, met Sara en Hanna en hun vader en moeder? We gaan naar Songolon Dala, een dorpje waar allemaal moslimkinderen wonen. Het is een klein stukje rijden. De kinderen zijn blij als ze ons zien. Ze zwaaien, lachen en rennen achter de auto aan. We stappen uit, groeten en gaan eerst spelletjes doen: springtouwen en blik gooien. De kinderen vinden het geweldig! Daarna is het tijd voor het verhaal uit de

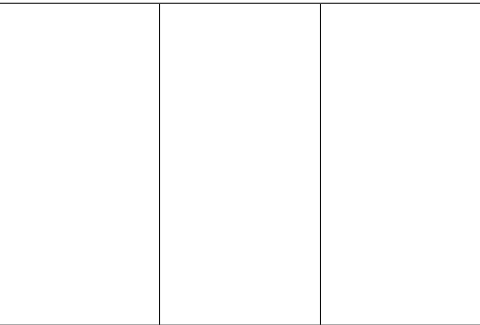
Bijbel. Vandaag leest de vader van Sara en Hanna over Abraham die de Heere volgt. De kinderen luisteren goed en zeggen elke zin na. Daarna mogen ze drie vragen beantwoorden. Oei, dat is nog best moeilijk, maar met een beetje hulp lukt het. Ook leren we een bijbeltekst en zingen het lied: 'Ja, de Heere is goed!' Het was een fijne clubmiddag. Wil jij bidden voor deze kinderen? Dat ze net als Abraham de Heere gaan volgen?

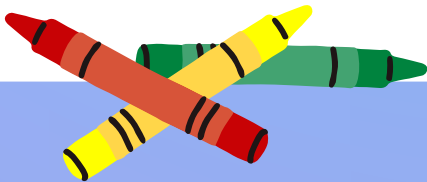
PUZZEL

Waar of niet waar

	WAAR	NIET WAAR
Guinee ligt in Afrika	☐	☐
In Guinee leven ijsberen	☐	☐
De hoofdstad van Guinee is Conakry	☐	☐
In Guinee regent het soms hard	☐	☐
Kinderen in Guinee hebben veel speelgoed	☐	☐

Kleur de vlag van Guinee

Smikkelen van vis

Geschreven door Annemieke Vader

In Guinee zijn veel grote rivieren en daarom eten de mensen vaak vis. 's Morgens gaan kinderen al vroeg naar school en in hun pauze om tien uur gaan ze ontbijten. Weet je wat ze dan eten? Een stukje stokbrood belegd met boontjes, ui en stukjes vis. Ze drinken water, maar als ze genoeg geld hebben, kunnen ze ook een flesje limonadesiroop kopen. Als een vriendje of vriendinnetje geen geld heeft, wordt het drinken eerlijk verdeeld. De moeders gaan ondertussen naar de markt om vis

en allerlei groenten te kopen voor het middageten. Ze bakken vis in olie. Daarna gaat de vis in een saus van ui, knoflook, peper, tomaten en aubergine. Dat ruikt zo lekker! De mensen eten de vis met rijst. Als de kinderen uit school komen, rond twee uur, gaan ze eerst eten. Moeder schept de rijst in een grote schaal en de saus gaat er overheen. Als laatste wordt de vis erop gelegd. De kinderen gaan op hun hurken zitten en smikkelen samen uit de schaal. Alles gaat op!

Geschreven door **Dick Korpel**

UIT DE BIJBEL

Post voor Korinthe

In 2026 schrijven we over een aantal gemeenten waaraan de apostel Paulus een brief schreef. Eerst vertellen we iets over de stad. Daarna schrijven we over de christelijke gemeente. Als laatste bestuderen we een belangrijk onderwerp uit de brief. We beginnen met de brieven aan Korinthe.

Korinthe was in de tijd van Paulus een bekende havenstad. De stad was beroemd om haar kunst en welvaart. In de stad waren veel heidense tempels. Het leven in de stad was vol zonden en afgodendienst. In deze zondige omgeving brengt de apostel het Evangelie. Eerst evangeliseert Paulus onder de Joden, maar die verzetten zich. Dan besluit hij om onder de heidenen te evangeliseren. In vers 8 lezen we dat velen van de mensen uit Korinthe die Paulus hoorden, geloofden en gedoopt werden. Er ontstaat een christelijke gemeente (Hand. 18:8).

Het is voor de christenen moeilijk om in deze erg heidense stad God te dienen. Paulus schrijft een indringende brief om uit te leggen dat veel van hun gedrag niet bij het Evangelie past. Hij veroordeelt de zonden, die ook in de gemeente voorkomen. Hij draagt de leden op hun lichaam op een goede manier te gebruiken.

Een belangrijk onderdeel uit deze brief is de instelling van het Heilig Avondmaal. In 1 Korinthe 11 legt Paulus uit dat de Heere Jezus Zelf het sacrament van het Heilig Avondmaal heeft ingesteld, kort voordat Hij verraden werd. Hij deelde het brood uit om het te eten en te denken aan Zijn offer aan het kruis. Ook de wijn die Hij daarbij deelde, wijst naar dat offer. Paulus roept de kerk in Korinthe op om telkens wanneer het Heilig Avondmaal wordt gehouden, Christus’ dood te herdenken. Die oproep komt ook tot ons. Denk jij aan de Heere Jezus als het Avondmaal in jouw kerk wordt bediend?

Vragen voor jou

- 1 Paulus ‘veroordeelt’ de zonden in de gemeente van Korinthe. Wat betekent dat?
- 2 Als het in jouw kerk Heilig Avondmaal is, zie je het brood en de wijn. Waar denk jij dan aan?

KNUTSELEN

Guineese rijst met vis

Wat heb je nodig?

- Papieren bordje
- Rijst
- Gekleurd papier
- Aluminiumfolie
- Stiften
- Lepeltje of stokje

Wat ga je doen?

1. Versier de rand van het bord in de kleuren van de vlag van Guinee.
2. Smeer het midden van je bordje in met lijm.
3. Strooi er rijstkorrels op en laat drogen.
4. Teken een vis en knip uit.
5. Maak schubben van aluminiumfolie.
6. Teken oog en mond en plak de vis op de rijst.
7. Maak Guineese groente van papier, zoals ui, wortel, aubergine.

PAPOEA

Kerk in de bergen

De GJRP in Papoea blijft zich gestaag ontwikkelen. Wij danken God de Almachtige, Die de kerk in Papoea heeft geleid en gezegend. We willen graag onze ervaringen delen en laten zien hoe de kerk in Papoea groeit: geestelijk, maar ook op praktisch gebied. Binnen de particuliere synode UKAM zijn inmiddels drie classes actief: Langda, Bomela en Sumtamon. Samen vertegenwoordigen zij maar liefst 37 gemeenten, verspreid over uitgestrekte berggebieden. In de classis Bomela zijn negen gemeenten en vier gemeenten in wording, terwijl classis Sumtamon veertien gemeenten, vier gemeenten in wording en drie zendingsposten telt.

Bijbel

Een belangrijk moment in de groei was de komst van de Bijbel in de Una-taal. Dankzij deze vertaling kunnen de gelovigen Gods Woord nu lezen en begrijpen in hun eigen moedertaal. Dat heeft het geloof verdiept en de verbondenheid binnen de gemeenten versterkt. Door de Bijbel in de eigen taal begrijpen mensen beter de waarheid van God en het verlossingswerk van Jezus Christus, het Hoofd van de Kerk.

Danken

In de drie classes worden naast de wekelijkse erediensten dankvieringen gehouden om de komst van het Evangelie te gedenken. Daarbij worden nieuwe kerken

gebouwd en monumenten opgericht. De volgende viering staat gepland voor 28 mei in Bomela, waar de gemeente samenkomt voor een dankdienst en bediening van de sacramenten. In Sumtamon wordt een soortgelijke viering voorbereid voor 2028. De voorbereidingen daarvoor zijn al begonnen: fondsenwerving, bouw van nieuwe kerken en het versterken van de onderlinge samenwerking tussen de gemeenten.

Verbondenheid

De kerk in Papoea voelt zich nauw verbonden met haar zusterkerken elders in de wereld. Wij vragen om de steun van onze zusterkerken in gebed, met een bijzondere groet aan de Gereformeerde Gemeenten en ZGG in Nederland en de kerk in Nigeria. Onze wens en bede is dat wij samen mogen blijven groeien in het geloof en in de dienst van Christus. Moge de Heere Jezus ons allen zegenen. Wij blijven bidden dat Hij onze dienst zal leiden, en dat Zijn Naam geëerd zal worden in heel Papoea. ♦

Ds. Yulius Bitibalyo is predikant van de Maranatha-gemeente in Dekai, Papoea.

Heidendom in vele vormen

ZGG en zusterkerken bezinnen zich op kwalijke invloeden op de kerk

H'et moderne heidendom is een meerkop-pige draak die de kerk van binnen en van buiten aanvalt', zegt ds. Jonathan Nwoji. 'Satan valt Gods volk aan op hun levensstijl en op hun wereldbeschouwing. Hij wil hen ontrouw maken aan hun Meester.' De predikant kent de uitdagingen van zijn Nigeria Reformed Church (NRC). Oude en nieuwe vormen van heidendom lopen door elkaar. Dit merkt ook de Papoease ds. Tera Kepno van de Gereja Jemaat Reformasi di Papua (GJRP). 'In de binnenlanden speelt bijgeloof en intussen worden kinderen in de stad beïnvloed door hun mobiele telefoons. Het moet allebei worden aangepakt.'

Op Papoea leeft bijgeloof rond bepaalde dieren, zoals de buideldas.

Aanbidding van hout en steen lijkt verleden tijd. Maar heidendom heeft veel verschijningsvormen, soms tot in de kerk aan toe. Predikanten uit Papoea en Nigeria delen hun ervaringen en geven een gereformeerde reactie.

Werelden

Voor Nederlanders is het niet eenvoudig om heidense denkwijzen te herkennen. 'Ons wereldbeeld is sterk dualistisch', legt ZGG-missioloog Jonard Roukens uit. 'Dat betekent dat we onderscheid maken tussen de zichtbare wereld en de geestelijke wereld. Door de mogelijkheden van de techniek zijn we geneigd om problemen zelf op te lossen. Geloof in God is minder belangrijk geworden.' Wanneer een probleem niet met techniek kan worden opgelost, kan iemand juist sterk gericht raken op de geestelijke wereld. 'Mensen kunnen proberen de geestelijke wereld te beïnvloeden met hun handelen. Dit manipuleren vind je veel in heidense religies en ook in bijvoorbeeld het welvaartsevangelie. Men gelooft dat je door rituelen en formules kunt krijgen wat je wilt.' Dat is een grote zorg in Nigeria. Ds. Nwoji: 'In Leviticus 10 brengen de zonen van Aäron vreemd vuur bij het altaar. Vandaag de dag zien we veel vreemd vuur in kerken: rituelen en muziek die gericht zijn op mensen en hun vermaak. Het idee dat alle gelovigen gezegend worden met gezondheid en rijkdom heeft veel

Ds. Jonathan Nwoji aan het woord tijdens de conferentie over modern heidendom op 5 september 2025.

invloed op kerken. Je kunt er zelfs niet meer op vertrouwen dat een gereformeerde kerk staat op de Formulieren van Enigheid.'

Vleermuis en buideldas

Papoea en Nigeria kennen oude vormen van heidendom. Ds. Kepno: 'We hebben niet meer zo te maken met vervloekingen en toverij. Bijgeloof is nog wel alom aanwezig. Velen zijn ervan overtuigd dat dieren spirituele kracht dragen. Zo zijn buideldassen en komodo's gevaarlijke beesten, tenminste, als je erin gelooft. Ze kunnen veranderen in mensen en als je ze aanraakt zou dat leiden tot de dood van jou of van familieleden. En onze vleermuizen zouden met hun geluiden laten weten dat er gevaar dreigt of dat iemand is overleden.' Ds. Nwoji kent soortgelijk bijgeloof. 'Velen geloven dat er geesten van overledenen rondzwerven. Zij veroorzaken tegenspoed. Je moet je ertegen wapenen met amuletten.'

Modern heidendom

Nigeria kent een opmerkelijke ervaring van de traditionele Afrikaanse religie. In

het land waar islam en christendom dominant zijn, trekken heidense priesters opnieuw de aandacht. In een nieuw jasje, letterlijk. Ds. Nwoji: 'Vroeger leefden priesters afgezonderd in een bos, haveloos gekleed. Ze vertegenwoordigden mensen bij de geestenwereld. Moderne priesters wonen in prachtige huizen, hebben dure auto's en modieuze kleding.

'Zelfs bijbelverzen worden gebruikt als magische formules.'

Ze zijn actief op sociale media en hebben mooie video's waarin zelfs magische praktijken worden gedeeld. Erg aansprekend voor jongeren.' Het succes van modern heidendom wordt binnen de kerken gevoeld. Ds. Nwoji: 'In veel modern christendom gaat het nu om voorspoed. Als er ellende is in een dorp komen er valse profeten op af. Zij wijzen

iemand aan die verantwoordelijk zou zijn voor het leed, zodat die persoon kan worden gestraft. Zo'n profeet is een gevaar voor de gemeenschap. En hij laat zich goed betalen.' Een andere ontwikkeling is het ontstaan van speciale gebedshuizen. 'Mensen vertrouwen erop dat gebed in die plaats veel kracht heeft. Ze staan daar luid te bidden, bijvoorbeeld om de dood van hun vijanden.'

Waakzaam

Het idee dat je de geestelijke wereld kunt beïnvloeden is springlevend. Zelfs bijbelverzen worden gebruikt als magische formules. Ds. Nwoji: 'Mensen gaan niet meer naar de toverdokter, maar in hun denken zijn ze weinig veranderd. Als predikanten hebben we duidelijk stelling genomen tegen modern heidendom. We erkennen dat Gods Woord onveranderlijk en onfeilbaar is. Dit mogen we niet vermengen met andere overtuigingen. Christenen moeten waakzaam zijn. Het is tijd om uit het geloof te leven.' Ds. Kepno stemt in: 'De Bijbel waarschuwt tegen ideeën die niet uit Christus voortkomen. Wij verkondigen geen menselijke verzinsels, naar 2 Petrus 1 vers 16.' ♦

Veilig in Gods handen

In een uitzenddienst verricht een predikant-deputaat de werkelijke uitzending

Het vorige artikel in deze serie ging over de organisatie van een uitzenddienst. Nu gaan we in gesprek over de taak van de predikanten in de dienst. Ds. P.D. den Haan verrichtte namens het zendingsdeputaatschap meerdere uitzendingen.

Welke plaats heeft de uitzending in een dienst?

‘Bij een uitzenddienst zijn zowel de plaatselijke gemeente als het deputaatschap betrokken. De plaatselijke predikant of consulent preekt tijdens de dienst. Een

Na de preek wordt de zendingswerker officieel uitgezonden. Ds. P.D. den Haan heeft een aantal keer een uitzending gedaan. Met vrijmoedigheid geeft hij de werkers over in de handen van de Heere.

deputaat verricht de uitzending, als vertegenwoordiger van het hele kerkverband. In Handelingen 13 lezen we dat de apostelen worden uitgezonden. De uitzending van de werker kun je hiermee vergelijken. De uitzending heeft een belangrijke plaats in de dienst, maar is ondergeschikt aan de prediking van Gods Woord.’

Wat houdt een uitzending in?

‘Mede namens de plaatselijke gemeente geef je als uitzender Gods zegen mee. De werker verbindt zich met vijf vragen aan de roeping van de Heere en aan de uitzending door de gemeente. Daarna wordt de zegen opgelegd. Vervolgens komt de toespraak, waarin een tekst wordt meegegeven. Als ik op het zendingsveld ben, hangt de tekst vaak bij zendingswerkers aan de muur. Dat laat zien dat de woorden van God veel betekenen voor degene die uitgezonden wordt.’

Hoe bereidt u een uitzending voor?

‘In de eerste plaats zoek ik biddend naar een gepast Woord om mee te geven. Ik heb een gesprek met degene die uitgezonden wordt. Het is belangrijk dat er persoonlijke aandacht voor iemand is. Tijdens de toespraak besteed ik aandacht

aan de persoon die uitgezonden wordt, maar ook aan het gezin, de familie. Er kunnen allerlei gevoelens en omstandigheden zijn, die soms benoemd kunnen worden.’

Hoe is het voor u om een uitzending te doen?

‘Ik vind het altijd bijzonder om een uitzending te mogen doen en het Koninkrijk op deze wijze te mogen dienen. Het gaat uiteindelijk om de Heere; de uitgezondene heeft Zijn hulp nodig. Ik vind het ook heel wat om iemand uit te zenden. Op het moment van uitzending weet je als deputaat vaak meer over wat een

‘De uitzending heeft een belangrijke plaats in de dienst, maar is ondergeschikt aan de prediking van Gods Woord.’

uitgezondene gaat meemaken dan de persoon zelf. Denk aan het culturele gewenningsproces, het leren van de taal, het wennen aan het klimaat. Ze zitten daar vaak alleen, aan het front. Je voelt dan het gewicht. Alleen in de handen van de Heere zijn ze veilig. De Heere wil Zelf dat Zijn Woord uitgaat onder de volken. Zijn Koninkrijk moet komen!’

Ds. P.C. Vlot in de kerk van Krabbendijke, van waaruit verschillende zendingswerkers werden uitgezonden.

Het Woord is aan het woord

Vanuit de gemeente van Krabbendijke zijn meerdere zendingswerkers uitgezonden. Ds. P.C. Vlot leidde de uitzenddiensten van Ad en Ilse de Pater en Mariska Kaan, die uitgezonden zijn naar Albanië.

Vorbereiding

De voorbereiding voor zo’n dienst begint voor ds. Vlot op het moment dat hij hoort dat er een zendingswerker uit zijn gemeente is aangenomen. ‘Het geeft me een bepaalde alertheid in het bijbellezen en in de gesprekken die ik met zo iemand voer. Al in een pril stadium ben ik bezig met de vraag: Welk Woord is gepast?’

Gods Woord centraal

In een uitzenddienst staat Gods Woord centraal. Het draait het niet om de persoon die uitgezonden wordt, maar om de voortgang van Gods Koninkrijk. Het Woord is aan het woord. De dienst is anders dan een gewone dienst. Zo zoekt ds. Vlot naar een tekst die direct met zending te maken heeft. ‘In de preek klinkt dan een stukje uitzien en verlangen, maar ook de zekerheid dat de heidenen toegebracht zullen worden.’ Toch gaat de aandacht niet alleen naar het

zendingswerk. ‘De mensen die naar de dienst komen, moeten ook met God verzoend worden. De weg naar God moet gewezen worden.’

Gemeente

Een zendingswerker wordt uitgezonden namens de gemeente. Daarom vindt ds. Vlot het belangrijk dat de gemeente betrokken is op de uitzending. Voordat de uitzending van Mariska plaatsvond, werd er een gemeentevening georganiseerd. De predikant sprak deze avond over Handelingen 13 vers 3, waar Barnabas en Saulus worden uitgezonden. De gemeente legt hen de handen op en blijft na de uitzending biddend achter. Ds. Vlot trok hieruit de lijn naar de gemeenteleden. Ook zij moeten biddend om de uitgezonden werkers heen staan.

Blijdschap

Het geeft ds. Vlot blijdschap als hij ziet hoe de Heere werkt. ‘In 2024 heb ik de uitzenddienst van het echtpaar De Pater geleid. Ik heb me verwonderd over hoe de Heere deze familie door het eenvoudige Woord van God geleid heeft. Zonder grote bijzonderheden, maar door het Woord van God. Nu is er een jongere uitgezonden. Dat geeft dankbaarheid en verwondering!’ ♦

Ds. P.D. den Haan (r.) met deputaat C.J. Hogendoorn tijdens een visitatiebezoek aan Cambodja.

Zendingswerk heeft haast

Ds. G.W.S. Mulder is ervan overtuigd: het toebrengen van zielen kan geen uitstel lijden

Het toebrengen van zielen kan geen uitstel lijden. Dominee G.W.S. Mulder heeft steeds dit doel voor ogen gehad in de veertien jaar dat hij werkzaam was voor het deputaatschap van de zending. Als voorzitter stond hij in nauw contact met de synode, de deputaten, het zendingsbureau en de kerkelijke gemeenten.

In 2021 leverde ds. G.W.S. Mulder een bijdrage aan de opleiding van ds. Jorge Chancay.

Ds. G.W.S. Mulder werd in 2011 benoemd als deputaat. In 2016 werd hij voorzitter van het deputaatschap. Als voorzitter legde hij tijdens de Generale Synode namens het deputaatschap verantwoording af van het werk van het werk van ZGG. Het voorzitterschap is overgedragen aan ds. P.D. den Haan. Kerkelijke zending blijft hem echter na aan het hart liggen.

Elke drie jaar is er een Generale Synode. Hoe komt zending daar ter sprake?

'Zendingswerk is de opdracht van Christus aan Zijn Kerk. Een plaatselijke gemeente kan de zendingsopdracht niet alleen dragen, daarvoor heb je het kerkverband nodig. In ons kerkverband heeft de synode die verantwoordelijkheid op zich genomen. De deputaten, gekozen door de synode, krijgen de opdracht om de zendingsopdracht te behartigen. Tijdens de synodevergadering gaf ik als voorzitter een toelichting op het werk wat is gedaan door de deputaten. Tegelijk vertellen we ook over het werk van de zendingswerkers. Dat moet

eigenlijk een vloeiende lijn zijn, het werk van de deputaten en het werk van de werkers.'

Hoe bent u als voorzitter betrokken geweest bij de kerkelijke gemeenten?

'Zendingswerk moet gedragen worden in het hart van de gemeente. Dat moet ook steeds vanuit de prediking opkomen.

'De wereld heeft één ding nodig: het reddende Evangelie van Gods vrije genade.'

Als we daarvan losraken, als zendingsdeputaat of als organisatie, dan gaat het mis. Daarnaast is het belangrijk dat het aangaan van nieuwe zendingsvelden ook leeft bij de gemeenten. Persoonlijk ben ik bepaald bij Mattheus 24 vers 14: 'En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken; en dan zal het einde komen.' Ik heb sterk de overtuiging dat we leven in het einde van de dagen. De zaak van de Koning heeft haast. De verre heiden moet worden gered, maar wij moeten ook wakker worden geschud uit ons veilige leventje. Er zijn belangrijkere zaken dan mijn bankrekening of het nieuwe kerkgebouw. Er moeten zielen worden toegebracht!'

‘De verre heiden moet worden gered, maar wij moeten ook wakker worden geschud uit ons veilige leventje.’

Wat blijft u bij uit de jaren als voorzitter van het deputaatschap?

‘Als deputaten, zendingswerkers en zendingsbureau geven we gestalte aan het mandaat van de synode. Het is belangrijk dat we in de praktijk van alle dag dicht bij die opdracht blijven. Dat heb ik in mijn werk steeds proberen te benadrukken.

Ook de zendingsdagen blijven me bij. Ik herinner me de zendingsdag van 2024 nog goed. Er was zo’n grote toestroom van jongeren en gezinnen. Ik heb me er diep over verwonderd dat de Heere dat gaf. In een verwereldlijkt en - ook in kerkelijk opzicht - verdeeld land heeft de zending een grote en samenbindende plaats.

Deputaat en visitatiebezoek

Ouderling A.J. Stufken was negen jaar zendingsdeputaat. Ook hij heeft inmiddels afscheid genomen. Regelmatig bezocht hij zendingsvelden tijdens een visitatiereis. Dat waren belangrijke bezoeken. ‘Tijdens de visitaties komt papier tot leven. Je ontmoet de werkers in hun werkelijkheid en loopt een paar stappen met hen mee. Zo kun je hen beter begrijpen en tot steun zijn. Je proeft de geestelijke strijd die aan de fronten van Gods Koninkrijk wordt geleverd. Soms mag je ook getuige zijn van het werk Gods in het leven van mensen, bijvoorbeeld als de Heere mensen roept en uitstoot in Zijn dienst. Het is eigenlijk onmogelijk om de verantwoordelijkheid als zendingsdeputaat te dragen zonder deze bezoeken. De visitaties

vormen mede het kader voor de beleidsvorming en -uitwerking.’ Dhr. Stufken was ook lid van de commissie financiën en organisatie (CFO). De bezoeken aan zendingsvelden hielpen hem bij die taak. ‘Doordat je de situatie ter plaatse enigszins kent, kun je de besteding van de middelen beter beoordelen.’

De gesprekken met sollicitanten zal ik ook niet snel vergeten. In de afgelopen jaren waren er best veel benoemingen. Wat we daarin krijgen, maakt me klein en geeft hoop voor de toekomst. De Heere laat zien dat Hij in Zijn genade onder ons wil wonen en mensen wil gebruiken in Zijn dienst.’

Wat wilt u lezers van de Paulus meegeven?

‘Er moeten mensen worden toegebracht. Gezien de nood van de tijd heeft dat de grootst mogelijke haast. Morgen kan de wederkomst zijn, leef daarbij. Heb ik dan vandaag de dingen gedaan die ik had moeten doen, voor mezelf, mijn gezin, de gemeente, maar ook in het kader van de hele wereld? De wereld heeft één ding nodig: het reddende Evangelie van Gods vrije genade. Die bewogenheid zou ik graag aan lezers van *Paulus* willen meegeven.’

Welk advies heeft u voor de nieuwe voorzitter van het deputaatschap?

‘We hebben in het zendingswerk en in het deputaatschap heel veel van de Heere gekregen. Doe wat in je vermogen ligt om daar goed voor te zorgen. Blijf bedenken dat de Kerk niet van ons is, maar van de Heere. Wat zal het een wonder zijn als ons werk, het werk van een voorzitter, daarbij gebruikt mag worden. In die afhankelijkheid je werk doen, is al een rijke zegen.’ +

Brood dat niet zinkt

V ‘Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen’ (Pred. 11:1). Geld geven voor het welzijn van een ander wordt door de Prediker vergeleken met het uitstrooien van brood op het water. Wat lijkt te verdwijnen, blijkt op Gods tijd vrucht te dragen. Sinds het eerste nummer van *Paulus* verschenen er woorden over zending, gebed en genade. En ergens, vaak aan het eind, die vaste plaats van verantwoording: een opsomming van de ontvangen gaven. Geen uiting van trots, maar eenvoudige cijfers, met dankbaarheid geplaatst. Al die bedragen geven iets weer van de trouw van de achterban. Gemeenten, gezinnen en kinderen schonken hun gaven – soms vanuit overvloed, soms vanuit een krappe beurs. Werkers mochten gaan en leven van wat door het thuisfront gedeeld werd. Sinds het eerste nummer van *Paulus* vloeiden miljoenen euro’s door vele handen, als brood dat wordt uitgestrooid over de wateren. Wie dat brood werpt, ziet niet altijd wat ermee gebeurt. Soms lijkt het weg te drijven, onzichtbaar in de golven van nood en afstand. Maar de Heere Zelf ziet om naar wat gegeven wordt en laat het vrucht dragen op Zijn tijd en plaats, ook als dat voor ons niet zichtbaar is. Vierhonderd nummers van *Paulus*: vierhonderd getuigenissen dat Hij zorgt. Wat wij mochten geven, was nooit van onszelf. Het was brood dat niet zinkt, maar vrucht draagt voor de eeuwigheid. +

Geld geven lijkt soms als brood werpen op het water. Toch gaat dit bijbelwoord niet alleen over rendement, maar over vertrouwen en zegen.

Inkomsten uit de gemeenten	okt-nov
Gemeenten in classis Goes	43.664
Gemeenten in classis Middelburg	38.936
Gemeenten in classis Tholen	14.497
Gemeenten in classis Dordrecht	50.761
Gemeenten in classis Ridderkerk	36.244
Gemeenten in classis Rotterdam	15.057
Gemeenten in classis Amsterdam	6.090
Gemeenten in classis Gouda	23.018
Gemeenten in classis Utrecht	31.088
Gemeenten in classis Barneveld	50.846
Gemeenten in classis Kampen	27.568
Gemeenten in classis Rijssen	19.636
Giften particulieren/ Overige giften	82.958
	€ 440.363

Landelijke en regionale inkomsten	
Giften bedrijven	5.285
Opbrengsten postzegels/munten e.d.	740
De Boekenzaal, Zeist	2.000
Ramsjburch, Middelburg	100.000
De Oude Molen, Opheusden	18.900
Waardevol, Barneveld	50.000
De Mors, Rijssen	26.000
De Cirkel, Tricht-Geldermalsen	1.000
Bodegraven	4.755
Oudpapieractie Zeeland en Goeree-Overflakkee	223.034
Voorjaarsactie	100
Nalatenschappen	38.997
	470.811
Totale inkomsten periode	€ 911.175

- Inkomsten oud papier
- Boekwinkel
- Inkomsten kringloopwinkels

Heel veel geluksmomentjes op een dag

Rosanne Huizer en Daphne Spijkerboer geven les aan missionkids

GUINEE

‘Ongelooflijk gaaf!’ ‘Fantastisch!’ ‘Super leuk!’ Het enthousiasme spat eraf in het gesprek met Rosanne Huizer en Daphne Spijkerboer. Beiden hebben ervaring met lesgeven aan zendingskinderen in Guinee. Twee schooltjes met twee leerlingen, op drie uur rijden afstand van elkaar.

Rosanne Huizer was druk met het afronden van de pabo toen ze van verschillende kanten gewezen werd op een vacature voor onderwijs-ondersteuner. De familie Baan zou begin 2025 naar Frankrijk vertrekken en daarna doorreizen naar Guinee. Wie kon meegaan om hun dochter les te geven? Voor ze het wist, zat Rosanne in de toelatingsprocedure en ging de deur naar het lesgeven op het zendingsveld wijd open. Tot december gaf ze in Coliah les aan Rhodé (7) en haar zusje Talitha (3). Sinds augustus 2025 geeft Daphne Spijkerboer in Garama les aan Sara (7) en Hanna (4) Kardol. Daphne: ‘Toen ik als kind op de zendingsdag hoorde dat daar ook juffen zijn, dacht ik: Als ik juf ben, wil ik daar ook naartoe.’ Toch was ze het door de drukte in het laatste pabojaar bijna vergeten. Ook Daphne werd door anderen op de vacature gewezen. ‘Ik had een verlangen iets van het zendingsveld te zien en een heel klein beetje voor de zending te kunnen doen.’

Watergevecht

De lesdagen in Guinee zijn kort. Rosanne:

‘Je hebt ’s morgens je lesgeef-leven, de andere helft van de dag het Afrikaanse leven.’ De vakken die de kinderen krijgen, zijn hetzelfde als in Nederland. ‘Je kunt er alleen veel sneller doorheen, omdat je precies weet waar je leerling moeite mee heeft. Daardoor kun je de uitleg veel korter houden.’

‘Je hebt ’s morgens je lesgeef-leven, de andere helft van de dag het Afrikaanse leven.’

Beide juffen waarderen het dat er tijd overblijft om leuke dingen te doen tijdens de instructie of tussen de lessen door. Rosanne: ‘Toen het erg warm was, hielden we in de pauze spontaan een watergevecht.’ Daphne vult aan: ‘Met de gymles hebben we gezwommen in het water achter ons huis. Er zijn heel veel geluksmomentjes op een dag.’ Door het kleinschalige onderwijs is er veel persoonlijk contact met de kinderen en kunnen de leerkrachten hen bieden wat ze nodig hebben. Ze missen de groepsdynamiek wel. Voor de kinderen zouden ze het echt fijn vinden als ze leeftijdsgenootjes in de klas zouden hebben. Rosanne: ‘Gelukkig zijn ze ’s middags vrij en spelen ze dan veel met buurtgenootjes.’ Daphne: ‘En op verlof hebben ze wel de ervaring van het meedraaien in een groep.’

Rosanne Huizer (l.) en Daphne Spijkerboer (r.) zijn onderwijs-ondersteuners in Guinee.

Eieren

De kans is groot dat zendingskinderen een keer teruggaan naar Nederland. Het is goed als ze daar tijdens het onderwijs op voorbereid worden. Tegelijk vinden de juffen het ook mooi om de context van het land erbij te betrekken. Daphne gebruikt soms materialen uit de omgeving: ‘We rekenen weleens met stenen of eieren, die heb je hier in overvloed.’ Rosanne gebruikte ook bij de bijbelverhalen allerlei voorbeelden uit de buurt: ‘Ik vertelde veel over het land van Israël. Dat sluit vaak aan bij de cultuur en natuur van Guinee.’

Kinderclub

Onderwijsondersteuners maken het zendingswerk van dichtbij mee. Daphne is bijvoorbeeld betrokken bij de kinderclub. Ze gaat iedere vrijdag met Jos en Jannemieke Kardol mee. ‘Daar zie ik het zendingswerk van heel dichtbij. Ik speel en zing met de kinderen mee, daar ge-niet ik erg van.’ Rosanne: ‘Zendingswerk is veel meer dan het geromantiseerde plaatje. In Coliah is het werk nog in de pioniersfase. De familie Baan is druk bezig met taal- en cultuurstudie. Tegelijk

Rosanne geeft Rhodé en Talitha les met behulp van van de wereldbol.

werkt God voor de zendingswerkers uit. Hij maakt al ruimte in de harten van mensen.’

Vormend

Leven in een land waarvan je de taal niet spreekt, hoe is dat? Het gesprek valt even stil. Rosanne en Daphne kijken elkaar

aan. Dan: ‘Eerlijk gezegd balen we daar best van. Je zit in een kookhut en je zou zo graag mee willen kletsen, maar dat kan niet.’ Daphne: ‘Je kunt wel communiceren met gebaren, maar even vertellen hoe het in Nederland is, kan niet.’ ‘Gelukkig kun je wel het dorp in, bij mensen in een hutje zitten, of een stofje kopen op de markt en daar bij de naaister een jurk van laten maken. Dan bouw je zonder woorden een relatie op’, vertelt Rosanne. ‘Je leeft echt zoals de mensen hier. Dat is heel anders dan wanneer je op reis gaat. Dit vormt je enorm.’ Daphne: ‘Het is ongelooflijk hoe lief de mensen in Guinee zijn! Ze willen je alles leren en overal bij helpen. Dat geldt ook voor het zendingsteam. Je denkt: ik ga in m’n uppie naar zo’n ver land, hoe gaat dat goed komen? Maar ik heb me daar geen moment zorgen over hoeven te maken. Vanaf de eerste dag hoorde ik er helemaal bij.’ ✦

Vacatures onderwijsondersteuning 2026-2027

Vanaf half februari staan op www.zgg.nl/onderwijs de nieuwe vacatures open voor onderwijsondersteuning op het zendingsveld. Het ziet ernaar uit dat er vacatures zullen zijn voor Albanië en Guinee. Volg ZGG op Instagram, Facebook of via de website. Berichtgeving zal ook in de Saambinder verschijnen.

Een geopende deur

Hoe en waar zullen we in Senegal beginnen met zendingswerk? Peter en Ineke de Niet in Dakar hebben ons al veel informatie gegeven. Om hier verder duidelijkheid over te krijgen, reizen we in augustus 2025 naar Senegal.

Vragen

Diverse vragen nemen we mee in de gesprekken met vijftien ervaren zendingswerkers en lokale christenen. Welke mogelijkheden benutten zij om permanent in Senegal te verblijven en te werken? Hoe dragen zij het Evangelie uit en op welke bevolkingsgroep richten zij zich? Wat zijn voorwaarden om zendingswerk op de lange termijn vol te houden? Welke mogelijkheden zijn er voor taal- en cultuurstudie? Wie zijn het meest onbereikt? Wáár zouden we ons werkterrein kunnen zien? Hoe zou je het zendingswerk aanpakken als je vandaag opnieuw zou beginnen?

Afhankelijkheid

In de gesprekken proeven we ervaring en kennis, maar vooral de afhankelijkheid van Gods Geest. Niemand spreekt over ‘de beste aanpak’. Men waarschuwt voor ontmoediging als je komt om vruchten te zien. De harten van mensen in dit land zijn gevuld met allerlei bijgeloof en ongelooft. Wat de achtergrond van deze zendingswerkers ook is, zij houden

Deputaten P. Schalk en ds. P.D. den Haan en directeur P. Eikelboom in gesprek, geregeld door Ineke de Niet

ons allen voor: Gods Geest maakt mensen levend, anders gebeurt er niets. Zendingswerkers brengen Gods Woord en leven vóór, maar God geeft de wasdom.

Aandacht en tijd

Elke dag maken we de balans op. Er is duidelijk behoefte aan werkers met een langetermijnvisie. Het leren van taal en cultuur vraagt veel aandacht en tijd. Onder de Wolof zijn veel onbereikten. Ruim 40% procent van de mensen hoort bij deze bevolkingsgroep, 80% van de bevolking gebruikt (ook) hun taal. Een kleine rondreis geeft indrukken van de regio. Het land is wat meer georganiseerd dan Guinee. Er is vaak elektriciteit en stromend water en de wegen zijn beter. We zien de ene na de andere prachtige moskee. Gebouwd met financiële steun van elders? Het integreren onder de bevolking is moeilijk en kost tijd, maar nodig. Die inzet zijn onbereikte mensen waard. Als we terugreizen zijn we verwonderd: er is een geopende deur in Senegal. We kunnen werven. ✦

Strijdende machten

Dick Kroneman weet hoe jonge christenen en zendingswerkers geestelijk onder vuur kunnen liggen

Bij de eerste generatie christenen op Papoea deed het Woord kracht. Bij de tweede en derde generatie leeft weer angst voor tovenarij en boze geesten. Geestelijke strijd treft zowel christenen als zendingswerkers.

Zendingswerkers zijn vaak getuige van geestelijke strijd, wanneer ze zien hoe mensen worden aangeraakt door het Evangelie en het geloof ontvangen. Daarnaast ervaren ze zelf ook geestelijke strijd. Maar dat is niet het enige: ze zijn ook getuige van overwinning. Dick Kroneman, coördinator bijbelvertaalwerk in Indonesië, is bereid daar iets over te delen. Allereerst wijst hij op Romeinen 1 vers 16. 'Paulus zegt daar: 'Want ik schaam mij het Evangelie van

Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid voor een ieder die gelooft, eerst de Jood, en ook de Griek.' De kracht van het Evangelie wordt zichtbaar in de radicale geestelijke verandering in mensenlevens.'

Machten

'In Kolossensen 2 vers 15 wijst Paulus op de betekenis van Christus' verzoening en overwinning aan het kruis', zegt Dick. 'Hij schrijft: 'En de overheden en de machten uitgetogen hebbende, heeft Hij die in het openbaar tentoongesteld, en heeft daardoor over hen getriomfeerd.' Onder 'de overheden en de machten' die hier genoemd worden, mogen we alle geestelijke en politieke machten verstaan die zich verzetten tegen het Evangelie. Het gaat ook om ideologische machten, denkbelden die haaks staan op het Evangelie. Maar Christus heeft de machten overwonnen en dat bevestigd door Zijn opstanding uit de doden.' Toch blijven de machten van de duisternis een rol spelen in het leven van een

christen. Daarom roept Paulus christenen op tot waakzaamheid en strijdbaarheid in de geestelijke strijd: 'Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat u kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel' (Ef. 6:11). Dick: 'Bij de listige omleidingen kunnen we denken aan verleiding tot zonde, tot ongeloof en ongehoorzaamheid, verleiding tot dwaalleer, het uitoefenen van oppervlakkige godsdienst en terugval in het heidendom. De dag die volkomen verlossing brengt van zonde, duivel, wereld en oordeel breekt pas aan bij de wederkomst van Christus.'

Angst

Licht en duisternis, waarheid en leugen strijden om voorrang. Dat geldt niet alleen voor de pioniersfase van het zendingswerk, maar ook in de latere fasen, wanneer de nadruk verschuift naar gemeenteopbouw en toenemende zelfstandigheid van een jonge kerk. Dick: 'In Langda op Papoea kwam de Una-bevolking in 1973 voor het eerst in aanraking met het Evangelie. Hun leven werd gestempeld door volksgeloof, kannibalisme en permanente oorlog met naburige dorpen. De angst voor tovenarij, boze geesten en vervloekingen zat er diep in. Door de komst van het Evangelie ging het overgrote deel van de bevolking binnen enkele jaren over tot het christendom. Mensen beleden hun zonden en kwamen tot geloof. De afgoden werden verbrand. De oorlog hield op en gezwoeren vijanden gaven elkaar de broederhand.' s Zondags en door de week kwam men bijeen om

In 2023 vierde de Una-bevolking in Langda dat hen 50 jaar geleden het Evangelie bereikte.

het Woord van God te horen.

Onder de tweede en derde generatie christenen bleek de angst voor boze geesten en tovenarij echter opnieuw de kop op te steken. Vrouwen die verdacht werden van tovenarij zijn zonder vorm

machten van de duisternis? 'Het gevaar bestaat dat we deze machten ontkennen of niet serieus nemen', zegt Dick. 'Anderzijds kunnen we ze ook te veel aandacht geven. Elke tegenslag wordt dan gezien als werk van duivelse machten. Het is onze taak om het Evangelie te delen. Dat doen we vanuit de ervaring van de gebrokenheid van ons bestaan, in de diepe overtuiging dat deze alleen kan worden geheeld door Jezus. Hij is de ware Verzoener met God en de Verlosser van alle machten die onze verlossing in de weg proberen te staan.'

Dick wijst erop dat zendingswerkers niet verantwoordelijk zijn voor de oogst van het Evangelie. 'We dienen alleen getrouw te zijn in het zaaien en in het bidden. We doen dat in de vaste hoop dat Gods Woord niet ledig zal wederkeren, maar zal doen wat God behaagt. Gods verkiezing vormt de vaste grond van het zendingswerk, terwijl de werkelijkheid van de toorn van God en van het naderende oordeel ons in beweging zet om het Evangelie met anderen te delen. Lees het maar in 2 Korinthe 5 vers 10 en 11.' ♦

'Christus heeft de machten overwonnen en dat bevestigd door Zijn opstanding uit de doden.'

van proces een diep ravijn ingeduwde. Aan de andere kant zien we ook dat er nog steeds grote openheid is voor het Woord van God dat inmiddels geheel vertaald is in de Una-taal en voor een deel in andere stamtalen.'

Verlossing

Hoe gaan zendingswerkers om met de

Dick Kroneman

CAMBODJA

Een grote familie

Wie is jouw familie? Een vraag die waarschijnlijk niet zo moeilijk te beantwoorden is. In Cambodja is ‘familie’ een breed begrip. Naast de directe familieleden zoals ouders, broers en zussen worden ook ooms, tantes, neefjes, nichtjes en zelfs familie van aangetrouwden meegerekend. Bij een grote familieaangelegenheid, zoals een bruiloft, begrafenis, het inwijden van een nieuw huis of een nationale feestdag, zijn er al snel tientallen en soms honderden gasten. Familie is dus heel belangrijk. De familie geeft bescherming en zorgt voor elkaar. Toch komt hier ook eenzaamheid voor. Dat geldt niet het minst voor Cambodjanen die christen geworden zijn. Zij roeien tegen de stroom in. De keuze van een christen om niet meer mee te doen met boeddhistische religieuze activiteiten en voorouderverering geeft in tal van families ruzie en moeilijkheden. Het ligt zeer gevoelig en leidt meer dan eens tot uitsluiting. In deze moeilijke situatie is de christelijke gemeente heel belangrijk. De kerk in Cambodja functioneert als een familie. Het is de plaats waar je welkom bent en waar je mag leren uit Gods Woord. Het is de plek waar een luisterend oor is en er voor en met elkaar gebeden wordt. Juist rondom nationale feestdagen, waarin

In deze rubriek beschrijven zendingswerkers een situatie op het veld die uitnodigt tot reflectie.

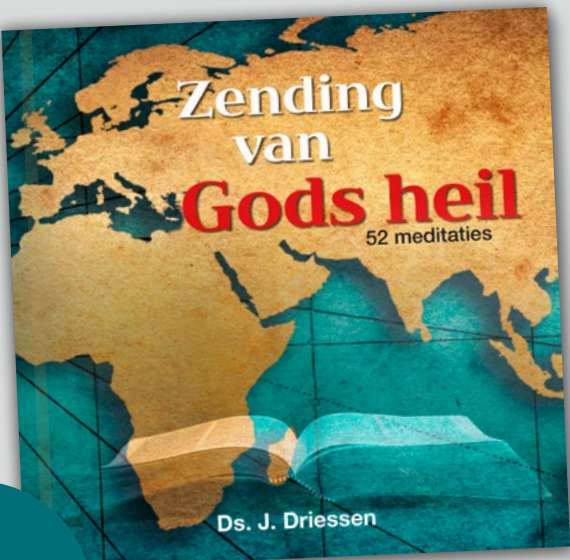
religie een belangrijke plaats heeft, zien we dat gemeenten iets organiseren voor de gemeenteleden. Buitengesloten christenen vinden zo een nieuw ‘thuis’ in de gemeente. Iemand zei het eens als volgt: ‘De gemeente is als een warme familie.’ Hoe functioneert de gemeente bij ons? Is het voor ons de plaats waar we God mogen ontmoeten? De plek waar we geestelijke broeders en zusters ontmoeten, verbondenheid ervaren en met hen delen in vreugde en verdriet? In het Nieuwe Testament lezen we dat de christelijke gemeente een wezenlijke rol speelt in het leven van de gelovigen. God geeft Zijn zegen aan die gemeente waarin onderlinge liefde en verbondenheid is (Psalm 133). ♦

WAARDEVOL WEEKBOEK

De kern van het Woord

De meditaties van wijlen ds. J. Driessen openen het hart van het Evangelie: Jezus Christus en Zijn kruisverdiensten. Warm aanbevolen!

€ 16,⁹⁰

zgg.nl/webshop

COLOFON

Paulus is een periodieke uitgave van Zending Gereformeerde Gemeenten

Verspreiding vindt plaats via de zendingscommissies van de plaatselijke gemeenten en beperkt via postverzending.

Oplage: 35.700 exemplaren. Verschijnt vijf keer per jaar. ISSN: 0167-2428. Kostenindicatie per jaargang € 3,00 en bij postbezorging € 9,00. Voor alle data geldt D.V. © 2026 Zending Gereformeerde Gemeenten

Redactie

Hoofdredacteur: ds. J.M.D. de Heer
Eindredacteur: Robbert Boot
Redactiesecretaris: Hanneke van Eckeveld
Redactieleden: Leanda van Dam, Eric van Eck, Joëlle van Garderen, Arjan IJsselstein, Elbert Lindhout, Marieta Plattèl, Dorenda de Raaf, Evelien Smit
Redacteur Kinderkrant: Marja van der Jagt
Fotoverantwoording: De foto van ds. P.C. Vlot op pagina 27 is gemaakt door Hanno de Vries.

Ontwerp en realisatie

BladenMakers, www.bladenmakers.nl

Adres ZGG

Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489950
I [www.zgg.nl](mailto:info@zgg.nl) E info@zgg.nl

Gesproken versie

Moeite met lezen? *Paulus* is verkrijgbaar in gesproken vorm bij de CBB. Informatie en bestellen: CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo T 0341 56 54 77 E klantenservice@cbb.nl

Giften

Bank: NL44 INGB 0000 39 76 07 of NL63 RABO 0322 4013 13 ten name van Zending Gereformeerde Gemeenten. Voor betalingen uit het buitenland is de BIC-code: RABONL2U.

ZGG is een ANBI-instelling en valt onder de groepsbeschikking van de Gereformeerde Gemeenten (RSIN: 0026.91.255). Giften zijn dus aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Meer informatie: www.zgg.nl/anbi.

Testamentaire beschikkingen en periodieke schenkingen

Testamentaire beschikkingen ten behoeve van ZGG dienen als volgt te luiden: Stichting voor de Zending der Gereformeerde Gemeenten te Woerden, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41172.951.

Meer informatie: www.zgg.nl/nalaten. Een periodieke schenking kunt u eenvoudig zelf regelen via www.zgg.nl/schenken.

*'Paulus vraagt niet om medelijden,
maar om mee te strijden.'*

Ds. R.T. Michielse mediteert over Paulus' verzoek
om gebed in de gemeente.

pagina 17

Paulus

Zendingsblad van de Gereformeerde Gemeenten